

.ש.פ.

פרוטוקול מס. 7 / ד'

מישיבת ועדת השירותים הציבוריים, שהתקיימה ביום ג',
ד' בשבט תשי"ט - 13.1.59, בשעה 9.00.

נכחו - חברי הוועדה:

פ. ארם - היו"ר
ב"צ הראל
פ. זוארץ
ש. יוניצ'מן
י. כץ
ש. כסדי
י. ניצני
ד. נצר
ר. צברי

מוזמנים:

מר ברסלע - מנהל משרד הסעד
ד"ר הופרט - מנהלת המחלקה לעבודה קהילתית
גב' ליבוביץ - מנהלת המחלקה לטיפול בילד

בסדר-היום: דיון על סקירת גב' הופרט על העבודה הקהילתית.

אני פותח את הישיבה.

היו"ר פ. ארם:

רשות הדיבור לחברת הכנסת צברי לשאלה.

רצוני לבקש ממר ברסלע לתת לנו אינפורמציה
על בעיית הלבשה הילדים. מהו הסכום המוקצב

ר. צברי:

להלבשה?

אני יודעת כי ישנו אזור שלם, אשר בו מרוכזים
300 ילדים, והם מקבלים הלבשה פעם בשנה בסכום של 100 לירות. סכום זה אינו
מספיק עבור 6-7 זוגות נעליים; סכום זה אינו מספיק לכל הילדים.

אם נותנים סכום זה, מה הטעם לחייבם לקנות מהחסנים שלכם? הייתי במקומה שונים, וראיתי שם ילדים ללא בעלים, ללא סוודרים וכו'. רציתי לדעת, מהו הקריטריון לקעיף ההלבשה?

בהמשך לזה, רצוני להעלות את בעיית "מסילה". לדעתי, מצב הכסות שם, השמיכות וכו' - אינו מספיק בחורף. נכל המקומות בהם בקרה, אינם מביעים רצון.

ש. כפרי: כיום ה' בקרנו ב'חברת נעורים', וראינו את המצב ששורר שם.

ד. צברי: לפני כחודש וחצי עוררתי בוועדה זו את בעיית הזנות. אמרתי, כי אנו צריכים לטפל בה, והעמדנו זאת על סדר היום של הוועדה. אני מבקשת לשמוע אינפורמציה על בעיית הזנות לפני שנדון בה.

ש. כפרי: שאלתי שהי שאילתוח בכנסת בקשר עם ההגברות הזנות כחוק העיר תל-אביב, והשר שיטריט ענה בקיצור נמרץ. הוא אמר כי מטפלים בזה, ולדבריו השוטרים עושים את המוטל עליהם, וכי אין לנו חוק - ובזה הוא הסתפק.

מר ברסלע: אני מציע בענין השאלה האחרונה - בעיית הזנות - להזמין את פרופ' גרושקא, אשר הוא יושב-ראש המועצה לענין הזנות, כמו כן להזמין את גב' הופרט אשר היא חברת המועצה.

גב' הופרט: קיימת מועצה לענין הזנות, ולפני שבוע היא קיימה ישיבה. יש גם ועדות משנה והן יושבות על מדוכה זו.

היו"ר מ. ארם: רצוני לשאול את מר ברסלע: מה יהיה עתה, עם חיסול קיצוב המצרכים? הנה, הממשלה עומדת בפני החלטה לחסל את קיצוב המצרכים, כמו: סוכר, אורז, בשר, קפה ושמן.

נניח שהחלטה זו תצא לפועל, כיצד הדבר ישתקף בקרב הילדים שבמערות? מה יש לעשות כדי שביטול הקיצוב לא ישפיע באופן חמור אצל אלה שגרים במערות? האם ניסיתם לחשוב על ענין זה, ומה דעתכם על כך? חושבני, כי מבחינה מסוימת, גם דעת חברי הוועדה עלולה להשפיע הרבה יותר מהנימוק הכלכלי. הנה, אתמול בישיבת סיעתי, עכתי החלטה על ענין זה, משום שרציתי לדעת מה דעתכם על כך.

כמה אנשים מקבלים את התזונה הזו שבקיצוב?

מר ברסלע: בענין הזנות, אני חוזר ואומר כי קיימת מועצה ובראשה עומד הפרופ' גרושקא, ובה יושב ראש הוועדה, היא חברת המועצה. אני מציע להזמין את הפרופ' גרושקא, ואת ד"ר הורוביץ שהיא המזכירה שלו.

פ. זוארץ: בענין ההלבשה רצוני להעיר, כי במקומות רבים מרוכזת ההלבשה רק בידי ארגון הפועלו ואין בידי הלשכות אלה הקצבה שנתית לבעלים, ולכן אין אפשרות לקבל מהלשכו הלבשה יום יומית.

פר. נרסלע:

בעיית ההלבשה כללה שלוש שאלות:
(א) החברים נגעו בבעיית ההלבשה של חניכי "מסילה". רצוני לומר כי המוסד "מסילה" שונה מיחד הפוסדות, משום שזהו מוסד מעבר, מוסד להסתכלות אחרי הנער. "מסילה" אנו מעבירים בחזרה לבית המשפט. אילו היינו מבישים את הילדים שב"מסילה" כהלכה, הרי שזה היה מתבטא בסעיף גדול. אין באפשרות "מסילה" להלביש את הנערים, אלא רק אח אלה שיש להם פסקי דין. אלה שנמצאים במוסד זה להסתכלות - אין באפשרותנו להלבישם.

(ב) בקשר לבעייה השמיכות - אין באפשרותי לענות כרגע, אענה על כך בפעם אחרת.

(ג) מצב ההלבשה, בדרך כלל, הוא חמור בפרינה. דבר זה דורש סכומים עצומים; דבר זה אינו יכול להתבטא בפחות משלושת רבעי מיליון לירות ואף יותר מזה.

את, גב' צנרי, עשית חשבון כמה צריכה לעלות הלבשה ל-300 ילדים. ואם לקחת מספר של 10% מכלל הילדים - ואני חושב כי זה מספיק לכל הפחות הדורש הלבשה, אזי סכום של 400 אלף לירות יהיה נחוץ לנעלים בלבד. אנחנו, משום זה, הסתלקנו מהרעיון הזה כי זה למעלה מכוחותנו.

אנו דורשים לקנות מהמחסנים שלנו, כי יש בזה משום עדוד מפעל ההלבשה ע"י לשכות הסעד. פירוש הדבר, שאנו לוקחים סכום מסוים אשר נועד לדברים אחרים ונותנים אותו להלבשה על מנת שהמקום לו נותנים סכום זה גם כן יגייס סכומים למטרה זו.

השנה הקצבנו להלבשה פחות משנה שעברה. בשנה שעברה הוקצב סכום של 75 אלף לירות, והשנה - קרוב ל-60 אלף לירות. כמובן שהוצאנו את הערים הגדולות. זה מה שעומד לרשותנו, וזה גם כן בקושי רב. (ר. צנרי: הרי אין בכך משום פתרון). אנו יודעים שאין זה פתרון, אבל אין ברירה. (ר. צנרי: אם יש מחסני לבוש, אזי צריך לשלם בעד הדברים שחסרים במחסנים).

את סכום ההקצבה שנועד להלבשה ניסינו להכניס בתקציב כפרט - לציווד והלבשה, אולם האוצר איננו מסכים לזה. על כן זה נבלע בהקצבה הכללית.

יש מקומות שמקבלים 1000 לירות, ויש מקומות שמקבלים יותר.

ההקצבה הכללית לשנת 1959/60 איננה גדולה לעומת שנה שעברה; היא גדלה ב-20%.

ר. צנרי:
9000 לירות זהו סכום ההקצבה לשנה לכל האזור, אם כן, הרי שמקבלים 100 לירות עבור הלבשה, שהם 1 1/4%.

פר. נרסלע:
אם מקבלים 5 לירות לחודש, אזי בהתאם להגדלה של 20% יוצא שמקבלים 100 לירות. זה נכון. כפי שאמרתי, ההגדלה היא ב-20% מההקצבה החזשית.

כיצד אנו מבצעים זאת? אנו מעבירים ללשכנו וכל לשכה צריכה לקנות מהמחסנים. המחסן מוכר את הלבוש שבמחסן מוזל, סמלי, לפי מחירון שנקבע באישורו של האוצר. ישנה אפשרות שניה, והיא - לעודד את המפעלים שמיצרים כאן, ולכן אנו חייבים קודם כל לקנות מהמפעלים שלנו. אין לנו כל רשות לעשות אחרת; עלינו להעדיף את התוצרת של המפעלים, אף אם זה המחיר המקובל בשוק. אנחנו משתדלים ומשדלים אחרים, את עליית הנוער, המשטרה ועוד, לקנות מהמפעלים שלנו. כמובן שזה נעשה על פי מכרזים.

כאמור, המחיר של התוצרת שלנו הוא סמלי. יש לפעמים קורה אצלנו מאבק מסויים, משום שיש ומעוניינים לקנות מתוצרת ח כי שם זה הרכה יותר זול, אולם אנו עומדים על כך שיקנו מתוצרת חוץ אחר מסויים, ואת היתר לקנות בעיקר מהמפעלים שלנו. אגב, משלוחי הארגונים פחתו.

יש תקלה נוספת: אתם זוכרים את הוועדה שהנחתה את הוועדה הבינמשרדית לבעיית ההלבשה. אם כן, הארגונים מקבלים זאת כבזירה, כאילו עליהם לשלוח 50% ואפילו 10% מהמשלוח למשרד הסעד. אומר לכם את האמת, כי אני הייתי נכון לוותר על כל האחוזים הללו, ועשיתי זאת לא פעם. אך הם פונים בטענות, ואומרים: הנה, אנחנו מחליטים להפריש 50% מהמשלוח למשרד הסעד, ואילו אתה בא ואומר רק 10%. הארגונים הללו אינם רואים את הוועדה הזו כקובעת את ההנחיות האלה, אלא כאילו רואים הם זאת כהחרמה. ברור, שכעת אין מה לעשות משום שהמשלוחים פחתו במידה ניכרת.

הלשכות מעדיפות שהחלוקה תהא בידי ארגוני הנשים, משום שלהן אין המנגנון המתאים.

בקשר עם התזונה: השלב הראשון לשינויים שחלו בתזונה, היה בטול המזון לחולים מסויים; היו חולי שחפת, אסכרה ועוד, אשר היו מקבלים מנות בשר, אורז, ביצים. משרד האוצר אמר, הואיל ואת כל המצרכים הללו אפשר להשיג בשוק החפשי, אזי מדוע ייהנו מכך אנשים בעלי הכנסה טובה? מדוע להחזיק מנגנון מיוחד שהיה בהסתדרות הרפואית, על מנת לתת את האשורים לכך? ענינו למשרד האוצר, כי כל זה חל על משרד הבריאות ולא על משרד הסעד. ואז הוחלט כי מקרי הסעד יקבלו אצלנו תוספת של כסף. אולם, מה יהיה עם הפקידים, המורים ואחרים, אשר ידם אינה משגת לקנות בשר שעליו, אז, 9 לירות הקילו, או ביצים ועוד? שאלה זו עמדה לדיון ארוך אצלנו בהשתתפות משרד הבריאות והאוצר, והוחלט שכל זה יועבר אלינו. נצטרך לתת סכומי כסף תמורת תעודות רפואיות. אומר לכם, כי מלכתחילה התנגד לכך משרד הסעד, אולם לקחנו על עצמנו מתוך באמנות להחלטות למרות שהתנגדנו לזה. והתוצאה היתה זו, שהוקצב סכום של 300 אלף לירות, אולם התנינו שאם נצטרך תוספת לזה, שהאוצר יתן אותה. עתה, בקשנו תוספת, ואכן נפצצנו עם הממונה על התקציבים כי גם לו נחוצה הקצבה מיוחדת לזה, וכי זה תלוי בחשבון וכו'. טענתי, כי למטרה זו נחוץ סעיף מיוחד בתקציב. אך הוא אמר, כפי שאתה משלם עבור קופת-החולים כך וכך, עבור שכר דירה כך וכך, הרי שתוכל לסדר גם לתזונה כפי שאתה מסדר לדברים אחרים, מבלי שזה יופיע בתקציב.

הבעיה, היא בעיה בריאותית כללית. יש פה שאלת מעמדי ביניים. כמו כן שאיננו דואגים לעשירים, ולמקרי סעד עצמם אפשר למצוא פתרון. (היו"ר מ. ארם: כמה נהנו אצלכם?) אם אינני טועה, כ-10 אלפים נפש, או 9000 נפש מקבלים אצלנו מזון מיוחד. אלה היש-חולי שחפת, חולי לב וחולי סוכר. הם היו מקבלים אצלנו בשר, ביצים, חמאה ואורז.

מקרי הסעד היו נהנים מהקיצוב, והם יכולים להינות אם יגדילו את ההקצבה שלהם. זאת אפשר לעשות לפי חישוב, כמה מחלקים מדי שנה בשר, או אורז ושאר מיני מצרכים. זאת אפשר לחשב עבור המקרים שלנו, כמה בחוץ.

הקושי ביותר בשביל המעמד הבינוני, אלה שעובדים ואשר הם אינם בבחינת מקרי סעד. עם ביטול הקיצוב רוצים להפנות למקרי סעד. זה מכניס, קודם כל, סוג שאין לו שייכות למסגרת שלנו.

ש. כפרי: עדיין לא יודעים מה יהיה המחיר של המצרכים כשיבוטל הקיצוב.

היו"ר מ. ארם: יטילו את המחיר הממוצע של כל מצרך ומצרך.

עתה, נמשיך בדיון על הסקירה ששמענו מפי הגב' הופרט על הפעולה הקהילתית. מונח בפנינו חומר על העבודה הקהילתית והחברים יוכלו לעיין בו.

זוארץ:

את העבודה הקהילתית אני רואה כיעוד.
פעולה זו קשורה למועדונים עבור זקנים

ישובי עולים ומעברות.

העולים החדשים הביאו עמם מסורת, וזה
7- שנים, ואף יותר מזה, קיימים מועדונים כאלה שבהם מוצאים מפלט עשרות
נות של זקנים. במקרים רבים הזקנים הללו נמצאים בבתי כנסת מחוסר
קום מתאים. במקומות אלה הם מקבלים ארוחת צהרים, כוס תה ועוד.
זו צבור אשר ביום שמחת איזו שהיא משפחה, מביא לזקנים אלה אוכל.
זובן שאין להסתמך על ציבור זה.

נעשו מאמצים רבים, פניתי למוסדות שונים,
יצערי הרב, כל המאמצים לא נשאו פרי. פה ושם אנחנו מקבלים תמיכות
פעמיות ממוסדות ציבור אשר מר קריב עומד בראשם. באתי בדברים עם
גב"ן, הגעתי עד מר פסמן, מר סלאך ועוד, ולבסוף נפגשתי עם ד"ר ברמן
מר אמר לי כי ישנה אפשרות לכך, בחוץ שהרשויות המקומיות תממוכנה
יהן על כל מוסד שברשותן, ואז אפשר יהיה לפנות למלב"ן בבקשת עזרה.

בשיחותי הרבות עם מר ברסלע וד"ר הופרט,
רגשתי כי הם באמת נכונים להושיט עזרה. רצוני לציין, כי שטח זה של עבודה
ני רואה כדבר מאד מאד אנושי וחיוני. הציבור על דלותו וצרכיו הקשים רוצה
מצוא מקום בו יוכל לבלות זמנו. התבררתי כי בעזרתה הוקם דבר מעין זה.
יש בית-ספר, והמנהל של בית-ספר זה אמר לי כי הוא מקציב 10% ממשכורתו
אופן קבוע לדבר זה. יש שם 35 זקנים. כן הוסיף ואמר לי כי הם קבלו תמיכה
מר קריב.

הריני לבקש שד"ר הופרט חשים לבה לעניין זה, כי
וא מאד חשוב. זוהי עבודה קהילתית, אשר נותנת מכסה לעשרות זקנים שאין להם
קום בצריף הדל בו גרה כל המשפחה. הם בודדים, והם אינם מוצקים מקום בצריפים.
כן המקום הזה, או המועדון הזה, זקוק לכל סעד ועזרה, ואני מבקש אתכם לשים
ב לדבר זה במידה מספקת.

כפרי:

שמענו בפעם שעברה סקירה תיאורתית, מה מהותה של
העבודה הקהילתית, מבלי לתרגם אותה לשפת מעשה.

היינו רוצים לדעת, מה למעשה מתבצע בארץ?
חבר הכנסת זוארץ הסביר את הבעיה של המועדון לזקנים, ואני פעם בקרתי וראיתי
את מקרוב בבאר-יעקב. ואכן היה מה לראות שם. יש שם מטבח, מגישים כוס תה וכד'.
ש זקנים שהרגשתם בבית היא קשה, ואין להם אל מי לפנות, והמועדון פותר את
עיתם במידה ניכרת.

נאמר, כי ישנם מועדונים רבים. לדעתי, מאד היה
צוי לראות זאת ולהיווכח כיצד מתנהלת העבודה. ד"ר הופרט העירה שבמושבי
ולים זה מאד מתאים לרקע זה. הייתי רוצה לדעת, מהו מספר מושבי העולים אשר בהם
שנם מועדונים כאלה, ומה העבודה שנעשית שם. כן אמרה ד"ר הופרט כי הם עובדים
ס הצוות, הרי לא בכל ישובי העולים יש שם צוות של עובדים. ד"ר הופרט הוסיפה
אמרה כי השלימו הבין חמולות באחד הישובים, אם כן חבוא ברכה עליכם.

אני רואה חשיבות רבה בעבודה קהילתית זו. אני
מצאת בקרב גורמים שונים שפועלים בישובי עולים ולא שמעתי שעניין זה יוזכר כמו
הוא יכול להיות שאני לא נוכחתי בכמה מסיבות, אולי היו ימי הסברה למדריכות
צמן.

אני מסכמת בזה, שצריך לראות את ההמחשה, כיצד זה
ועל, ואיך זה יופעל בשנה הבאה. אנו צריכים לדעת מהו התכנון לקראת השנה הבאה
מה הם הצרכים הממשיים. אנו ודאי לא נצליח להגדיל את התקציב, וחבל מאד שאנו
נים על כך לאחר שנקבעה מסגרתו.

ר. צברי: הייתי רוצה לדעת באילו מקומות יש ועדות סוציאליות, וכיצד הן פועלות? במה הן הצליחו?

(ב) בענין העבודה הקהילתית שמענו כבר שיש מועדונים לזקנים, בירושלים, למשל, יש מועדון כזה בקטנמון וכו'. מה שאני מעונינת לשמוע הוא זה, שהעבודה הקהילתית צריכה להיעשות במקומות ששם יושבוק העולים החדשים, ששם יש מועצות מקומיות. העולים, בתחילה, נבוכים, כי הם חדשים, יש אמנם מוסדות שתומכים בהם וכו'. אבל האיניציאטיבה צריכה להיות, לדעתי, בידיים של העולים. אינני מדברת על מושבי העולים, ^{אל} להם יש אבא טוב; אותי מענינים המקומות שאין מי שידאג להם.

היו"ר מ. ארם: רצוני להרהר בקול רם על הבעיה הנדונה. אני מבין שהמטרה העקרית של הפעולה הקהילתית היא, כיצד להעביר את נקודת הכובד לידי האנשים במקום. מבחינה זו אפשר לומר כי אם יש במקום רשות מקומית, אזי היא משמשת כתובת לתביעות, בו בזמן שרשות מקומית צריכה להשיג דברים, לפתח את המקום וכו'.

אני רוצה לשאול: כיצד מתגבשת כל הבעיה הזו? היכן מקבל צוות העובדים את ההכשרה שלו? האם הם מקבלים את ההכשרה שלהם מתוך הפרקטיקה במקום, או שהם עוברים איזה שהוא קורס? האם הם משתלמים בעבודתם? באיזו מידה משגיחים עליהם? מה הן התוצאות של המקומות בהם הושגו הדברים?

אכן אנו קולטים עליה, אולם אנו רחוקים מאד ממזוג-גלויות. הבעיות מתעוררות בין העדות השונות. מבחינה ציבורית ומדינית, האם הפעולה הקהילתית יתה יכולה לתרום משהו כדי לקרב את הקצב של מזוג-גלויות? כיצד מתייחסים הארגונים הציבוריים, המפלגות וגם הארגונים השונים כיצד הם מתייחסים לפעולה זו ומהי מידת השתתפותם? האם מועדון כזה אינו הופך להיות משרד סעד? הנה, ראש העין, לדוגמה, אפשר היה לומר כי שם אפשר להקים מועדון, ובו לשתף את כולם, ואז היה בא הכל על מקומו בשלום. את אותו האיש ששמו דראב, היינו ממנים לעמוד בראש העבודה הקהילתית, אולם דבר זה היה הופך להיות משרד סעד. אם כן, מה יש לעשות כדי למצוא את הצוות המתאים, וכן שלא ייהפך מקום זה להיות מחלקה של משרד סעד?

אני חושב ואומר לעצמי: יתכן וצודקת חברת הכנסת כפרי טוב מראה עינים מהלך מחשבת. ולכן אני אומר, כי אחד מהסיוורים הראשונים שלנו צריך להיות באיזה שהוא מקום שיהיה בו מועדון. הפעולה הקהילתית היא בבחינת חידוש ויש לראותה.

ר. צברי: אני העליתי בעיה זו אצלנו בסיעה.

ד"ר הופרט: אם תרשו לי אזי אענה בהתאם לשאלות שהוצגו כאן, פרט לשאלה אותה שאלה חברת הכנסת כפרי, אשר בה נגעה על התקציב של המחלקה, וזאת אני אומרת על מנת שלא תהיה טעות.

כאמור, אני מופיעה בוועדה הזו בפעם הראשונה בענין העבודה הקהילתית. המחלקה הזו, למרות שהממשלה הסכימה לה, לא קבלה שום הכרה באוצר. זו המחלקה היחידה אשר איש האוצר לא מצא לנחוץ לקבל ממני הסברים. הוא אמר כי אין צורך בהסברים והממונה על התקציבים למשרד הסעד רצה למחוק סעיף זה. אולם, הוא נותן איזה שהוא תקציב במחשבה שמא אפשר לחסל אי פעם סעיף זה.

בשנה התקציבית הקודמת קבלה המחלקה 48 אלף לירות - ו 13 אלף לירות פחות ממה שבקשנו - כדי לקיים את מה שהקימונו בשנת 1957/58, וזאת הודעתי למנהל הכללי של המשרד - היה זה בחודש אפריל 1958 - כי תקציב זה העומד לרשות המחלקה טוב יהיה רק בשביל לקיים את אשר הקימונו בשנה שעברה,

יש ואנו עובדים על מקום אחד במשך שנה עד אשר מוקם משהו. יש לארגן ולעניין את הציבור, ועוד ועוד, - זאת אנחנו עושים עד אשר אנו מגיעים לאיזה שהוא דבר עוברים חדשים שלמים; עד שמגיעים לאיזו שהיא פעולה - חולפת שנה.

ל-14 מקומות לא יכולנו להקציב אף פרוטה אחת. עבדנו במקומות הללו ללא תקציב, ולצערנו הרב, נאלצנו לעזוב אותם משום שאין לנו תקציב. עתה, כשהוספנו את 6000 הלירות, אזי הם לא כיסו את הגרעון שהיה לנו בשנת 1957/58.

אנו זקוקים ל-80 אלף לירות לשנה הבאה, ונחננו לנו 54 אלף לירות. עם צמצום כזה של עובדים, אשר כל אחד מהם מנוצל עד קצה האפשר לא נוכל לעשות ולא כלום. לדעתי, לכל הדיון הזה תיעשה רביזיה על כל הסעיף הזה. אחרת, אי אפשר יהיה להחזיק בזה רק למראית עין.

ועוד דבר: ישנם מקומות אשר אליהם אפשר לצאת כעבור שנחים, ביחוד כאשר אנו הולכים למקומות חלשים. ביחס למקומות של המעוטים, אני סובלח מכך שבגלל 50-60 לירות איננו יכולים לצאת למקום.

לשאלתו של חבר הכנסת זוארץ אני רוצה להשיב, כי בין יתר הפעולות שלנו, אין לנו פעולה ישירה להקמת מועדונים לזקנים, אלא אנחנו מעודדים פעולות כגון אלה.

איזו בעיה מהוים הזקנים היום, אשר חדלו לפנות למושב זקנים, חוץ מבודדים אשר מבקשים לסדרם? - הזקנים שבאים ארצה יש להם הרגלי חיים משלהם, ואשר אנו מייחסים אותם ומכניסים אותם למסגרת של העבודה הקהילתי ולהרגלים אלה אנו מתייחסים טוב מאד. הנה, לדוגמה, לאנשי צפון אפריקה ותימן היו הרגלים אשר, בזמנו, אנו לא עודדנו אותם להמשיכם פה. אולם, הגענו לידי הכרה שיש להמשיך בהרגלים אלה, ואנו בשטח זה עובדים יחד עם מלב"ן, והוא מוכן לעזור לנו בכל מקום ומקום. הנה כי כן, מלב"ן לקח עובד קהילתי והוא עובד בשיתוף פעולה אתנו. כעת מלב"ן עושה מה שאנו חייבים לעשות, אולם מחוסר תקציב לא הספקנו לעשות זאת, וזה אכן מתנקם בנו.

אנו עובדים עם מלב"ן בצורה כזו שאנחנו מעודדים את הרשויות המקומיות או את הארגונים החפשיים להקים משהו במקומות. את הבעיה הזו אני מכירה היטב, לא נכנסו אליה למרות שאנו מכירה אותה. אנו יודעים שיש לארגן את הגבאים ולתת להם לטפל בבעיות הזקנים, משום שזה על פי רוב התחלה של פעולה קהילתית בכלל. יש לנו נסיון כזה בלוד. בלוד פתחנו באחת השכונות מועדון לקשישים. באו וטענו, מדוע רק לקשישים?

כאמור, איננו יכולים לפעול מחוסר תקציב, והתקציב שניתן לנו בסכום של 54 אלף לירות, אין באפשרותו להתקיים.

ועוד דוגמה אחת, ולא רק בלוד - בבית שאן. זהו מקום אופייני מאד. התחלנו לעבוד שם בשיכונים, לא בעיר, עבדנו שם דוקא עם הנשים. הם אמרו כי מצב המקום הוא עזוב ביותר. ואז אנו הקימונו מרכז. במרכז זה עובדת חברת קבוץ בית אלפא. אשה זו אינה צעירה, וידעה לארגן את הנשים במקום, נשים שלא קבלו שום הכשרה. היא הצליחה בזה, ולא עוד אלא שהיא מארגנת גם את הבנים והבנות של המקום. עתה, התעוררה השאלה, אם להוסיף את הקשישים. מעניין, זו הייתה שכונה אדישה ביותר. לא מזמן, קבלתי מכתב מאחת הנשים, שלא ידעה לדבר עברית. היא עולה מפרס. + מצב עולים אלה היה עלוב ביותר וגם ירוד מאד. היא פותבת לי: פעם הייתי עובדת בשכונה הזו, ואיש לא היה אומר לי שלום, ואילו עתה, כשאני עוברת ברחוב - כולם אומרים לי שלום. זהו אמנם פרט קטן, אך הוא מעודד ביותר.

הקימונו מועדונים יחד עם מלב"ן בארבעה מקומות בלבד. אולם, יש לנו 8 הצעות מעובדות ומוכנות על מנת לצאת למקומות, והן נמצאות אצלי זה כמה חדשים, אולם איננו יכולים לצאת למקומות מחוסר תקציב.

המקום מגייס את רוב האמצעים וגם מלב"ן משתתף בזה. הוא משתתף, על פי רוב, בחצי. במגדל-אשקלון, קריית-גד, זכרון יעקב, שיכון עולים בפרדס-חנה, השיכון של רמלה, באר-שבע, קיסריה "אור-עקיבא", נהריה שיכון עולים - בכל המקומות הללו אנו פועלים בהשתתפות מלב"ן.

בקשר לשאלתה של חברה הכנסת צברי: אין לנו נוהג בארץ, יתכן שפעם זה יהיה נהוג. רצוני להדגיש כי אפשר יהיה להיכנס למקום מבלי שתהיה שם פעולה ממשית, כלומר - שאפשר לפעול רק לאחר שתהיה הדרכה. בכדי להפוך את העניין הזה לממש, לאפשרות של הדרכה, אנו חייבים להיכנס למקום כאשר איזה שהוא דבר לוחץ על בני המקום. לפעמים האנשים פונים אלינו גם בעניני כספים. בתחילת הפעולה, פנו אלינו האנשים בעניני כספים, כי הם חשבו שזה מקור נוסף לשאיבת כסף. ואחן לכם דוגמה שלילית:

ספרתי לכם על המחקר שנעשה ברחובות עקב המתיחות העדתית ששררה שם. אני גייסתי אנשים מהאוניברסיטה על מנת שהם יעזרו לי להקים ועדה קהילתית במקום שהיא תלמד לאור המחקר כיצד לנהל את הענינים. והתשובה היא גם עביר השאלה כיצד מקבלים הארגונים החפשיים והמפלגות את העניין הזה: התעוררו חמיד דעות שליליות לבעיה זו. העובדים הסוציאליים, או אלה שעובדים בזה נבהלים מהעבודה הקהילתית. למדתי מכך, כי אין זה רק אצלנו.

היום, כשבאים למקום, זה לוקח זמן רב. עובדים עם בני המקום עד שהם מגיעים לידי הבנה שצריך לעבוד בצוותא. זה דורש עבודה ישירה ביחד. הנה, אני עובדת לפעמים בתור עובדת במקום, אם כי הנני מנהלת המחלקה.

מצב זה התפוצץ משום שהוועדה הקהילתית לא המשיכה לפעול, ועתה, לאחר שנה וחצי הוועדה של רחובות פנתה אלינו שנית בקשר למרכז הקהילתי; כעבור שנה וחצי שהם לא עבדו. אמרתי להם, כי אנחנו מוכנים לתת משהו אם ניכנס לשם.

אני רוצה להתנגד - אם אפשר - ליו"ר ועדת השירותים, בקשר למה שאמר על ראש-העין, בתור דוגמה. לא כל מקום דומה לראש-העין שנהפך ל"כיס". יש עוד מקומות שלהם יש כוח ייצוג.

הבעיה הנדונה שקשורה לבעיות רבות אחרות, והיא נדונה גם בארצות אחרות, כמו: אמריקה, אנגליה - בחלק; הודו, בעיקר, בארצות פחות מפותחות. שם העובד הקהילתי משתייך לרשות המקומית. אם הוא נמצא בכפר, אזי הוא מדריך את בני המקום. בארצות אלו ישנם בתי ספר ללימוד העבודה הסוציאלית בשנה השניה של הלימודים לומדים מגמה לעבודה קהילתית.

בבתי הספר שלנו לא לימדו עד כה, בכלל, עבודה קהילתית. המגמה היא לימוד טיפול בפרט. זה כל כך בניגוד לכל הערכים החברתיים שלנו, להתבסס אך ורק על הטיפול בפרט. יש צורך לשלב את בלימוד הפעולות. יתכן שבעתיד זה ייעשה.

מניין אנחנו לוקחים את העובדים? אנחנו מדריכים את האנשים שלנו תוך כדי עבודתם. בחלק מהכפרים אנחנו מדריכים את הצוות של העובדים, ביחוד את המדריך. אנחנו מנצלים כל אפשרות אם אפשר ללמד. הנה, בקלמניה, אנחנו מנסים ללמד מה זה עבודה קהילתית. אנחנו התחלנו ללמד באזור שונים, כמו: באזור ירושלים ועוד.

רצוני לציין כי הפרסונל של המחלקה הוא כל כך מצומצם עד כי איננו יכולים לקבל את הטיפול במקומות על עצמנו.

חברת הכנסת כפרי שאלה בקשר עם הכפרים: שם משפיעה תכנית הלימודים. אנחנו מלמדות את המדריכות, ואני אף משתתפת בימי העיון, או יש באפשרותי. חוץ מזה אנחנו הולכים לפי שיטת הפליאטיבים או מחליפים מדרי מתי שאנו רואים שיש צורך בכך. כל זה דורש עבודה רבה. אנחנו עובדים על כל כשר וכשר. אני בעצמי מדריכה את זה, ואין זה פשוט לנסוע למקומות, לשבת עם האנשים וכו'. מכל מקום, זהו הישג גדול. אם היום מנהל חבל לכיש - לוי ארגוב - אינו עושה ולא כלום טרם שהוא מתייעץ אתנו. ואנשיו, אשר לא קל

לשנותם - פנו אלינו ובקשו שאנו ניכנס לפעולה הדרכתית. לצערי, אמרתי לו כי אינני יכולה להיכנס לשם משום שאין לי אנשים. משום כך אני אומר, כי זהו הישג. סוף סוף הגיעו האנשים לידי הבנה שהעבודה הקהילתית נחוצה.

יש לנו ימי עיון, ימי לימוד והדרכה, שנעשים ע"י 3 אנשים שיש לנו. לצערי, אין לנו יותר משלשה איש למאכה זו. ולאזור הדרום, אין לנו אפילו איש אחד. האנשים הללו חייבים להדריך את העובדים. כל חודש או כל 3 שבועות, אנו עורכים יום עיון על העבודה הקהילתית.

באשר לנקודה - חינוך מנהיגות מקומית בוועדות סוציאליות, רצוני לומר כי אינני יכולה להגיד שאני יכולתי לעשות את זה באיזו צורה שיטתית או מתקבלת על הדעת. ראשית, לא הצלחנו לפעיל את הוועדים הסוציאליים במקום. יש לזה סיבות רבות, לצערי לא אוכל להרחיב את הדיבור על כך. אבל יש לי עזרה המוגשת לי, בזמן האחרון, ע"י משרד הפנים.

בקשר להלבשה, ברצוני לבקש את מר ברסלע לחת לי הרשות לדבר על נקודה זו: לדעתי, באף מקום אי אפשר לפתור את בעיית ההלבשה. אפילו בארצות-הברית לא פתרו בעיה זו. זו שאלה של ועדה סוציאלית מקומית. ישנן אפשרויות רבות לגיוס אמצעים אלה, וברור שגם הממשלה חייבת לעזור בכך. אולם, דבר זה נעשה ביזמת בני המקום. מכל מקום, טרם פתרנו את בעיית ההלבשה.

בנהירה, הוקמה מועצה סוציאלית, והיא מורכבת מכל ארגוני המקום. ראש המועצה ניהל את הישיבה הראשונה, וסגן ראש המועצה מנהל אותה באופן אחראי. אותו דבר גם בעכו. במקומות אלה יש מטפלות בית, הקימו מועדון לזקנים, מטפלים בנוער ועוד. הם לא פנו אלינו כדי שנקציב להם איזה שהוא סכום למטרות אלה. אנחנו הפעלנו את המקומות האלה. בעכו, למשל, מפעילים את הדברים האלה נוצרים וערבים. כמובן, יש התקדמות והצלחה רבה.

אנחנו מנסים לעשות אותו דבר בכל מקום. בכל מקום בו הוקם מועדון לזקנים יש ועדה מיוחדת לענייני קשישים. הכל נעשה בצורה צנועה ומצומצמת. אולם, אם תינתן איזו אפשרות כדי ללמד אנשים - הרי שנרחיב את הפעולה הקהילתית. אחרת - בתקציב שניתן לנו אפשר יהיה לקיים את מה שהקימונו בשנה שעברה.

היו"ר מ. ארם: את סקירתה של גב' לייבוויץ לא נוכל לשמוע היום, ואיננו רוצים שהיא תמסור אותה בחפזון.

גב' לייבוויץ: לא חשבתי למסור סקירה על המחלקה, כי אתם שמעתם עליה פעם, אלא רציתי לדבר על תקציב המחלקה.

ר. צברי: רצוני לומר דבר מה כתגובה לדבריה של ד"ר הופרט בענין ההלבשה. אני מסכימה בזה, שאם מפעילים ועדה סוציאלית אזי היא יכולה לעשות רבות, בשטחים רבים ולא רק בשטח ההלבשה. אולם, עזרתה היא אפקטיבית במקומות שיש שם תעסוקה גדולה. מה חכמה שבת"פה או בנהריה יש ועדה סוציאלית? אבל, אם באים לאיזה אזור בהתיישבות אשר שם יש קבוצים אחדים, מושבי עולים חדשים, עיירות של עולים - כמה יכולים לאסוף מקבוצים אלה, כמה יכולים לרכז מהם?

בקשר לפעולה הקהילתית, ד"ר הופרט מתאוננת על התקציב אשר לפי דבריה הוא מצומצם ביותר. אני מעריכה מאד את העבודה הקהילתית. אני חושבת כי עבודה זו יכולה להאיר ולשמש דוגמה.

אני מציגה שאלה: מדוע האוצר אינו מכיר בפעולה זו? לדעתי, כאשר קיימת מחלקה, אזי היא חייבת להראות את עבודתה. נכון שהדבר הזה צומח לאו לאו. אבל בכדי לשכנע שהענין הוא חשוב, שהוא הכרחי, שאפשר בזה לפתח בעיות רבות אחרות, ושאפשר להסירן מעל שכמה של המדינה, אזי אולי היה צורך לרכז את כל הכוחות במקום אחד, על מנת להראות פעולה בולטת עד כדי שאין להתעלם ממנה - אולי אז אפשר יהיה להשיג משהו מהאוצר.

ד"ר הופרט:
לאחר 4 שנים, איננו עובדים יותר מאשר ב-20 מקומות.
הלכנו בפעולה הקהילתית לאט לאט, אבל, בעזרה כה
קטנה ובמאמץ של אנשים מקומיים אפשר היה להגיע למה שהגענו. עובדה היא,
שהלכנו למעט מאד מקומות, וביחוד הלכנו למקומות חלשים. לא אמרתי שהלכנו
לחיפה, למרות שגם שם אנו מושיטים עזרה.

היו"ר מ. ארם:
אני מציע שאנו נסייר, בשבוע הבא ביום ב', באחד
המוסדות.

פ. זוארץ:
אני מציע לבקר במועדונים עליהם דברנו. אני מציע
שאנו נתחלק לשלוש קבוצות כדי שנוכל להספיק לבקר
ב-3-4 מקומות.

ר. צברי:
אני מציעה שאנו נצטרף לאחד מהסניורים שלנו - בקור
במרכז הבריאותי.

ש. כפרי:
קשה לקבוע לאו ללכת, הכל חשוב. אני מציעה
שהיושב-ראש יקבע עם הגורמים והם יחליטו הליכך
לבקר.

היו"ר מ. ארם:
אני מציע שכולנו נתרשם ממקום אחד, וכולנו נבקר
במקום אחד. לכן אני מציע שאנו נבקר ביהוד.

פ. זוארץ:
אני מציע שנסייר במקום שאין מה לראות, אלא לשמוע.

היו"ר מ. ארם:
כדאי לראות הפעם כיצד העבודה הזו פועלת.

אני מציע לבקר ביהוד, אינני יודע אם יהיה זה
ביום א' או ביום ה' הבא. נחליט על כך בשבוע הבא.

זאת ועוד: התקציב מונח על שולחן חברי הכנסת,
והוא מותר לדיונים. לדעתי, מאחר שהתחלנו במשרד הסעד, אזי נעמיד על סדר
היום של השבוע הבא את הסעיף הבא: תקציב משרד הסעד לשנת 1959/60. אולם,
בתחילת הישיבה נתחיל בסקירתה של גב' ליבוביץ.

✓/ בעיית הזנות אנו נדחה לחודש נוסף.

אני מודה לנציגי משרד הסעד.

עתה, חברים, רצוני לומר לכם דבר כדי למנוע בזיון
של העניין: ועדת השירותים הציבוריים היא ועדה קבועה, עם מספר חברים קבוע.
אולם, במליאת הוועדה החברים אינם משתתפים. התכוננתי לכתוב לסיעות.
ישנם חברים אשר מופיעים מדי פעם, אבל יש כאלה שכלל אינם מופיעים. חבר
הכנסת ישעיהו - אינו מופיע; חבר הכנסת ניצני - מופיע מדי פעם; חבר
הכנסת כץ - בא לפעמים. או שיבחרו ועדה אחרת או שסיעתם תשלח חבר אחר.
ואכן אני פונה בשאלה זו אל כל הסיעות.

י. כץ:
לצערי, זמני הישיבות מתנגשים. יש ועדות אחרות בהם
משתתף, לכן אינני יכול להיפיע בישיבות הועדה הזו.
לדעתי, אין צורך לקיים דוקא את הישיבות של הוועדה הזו בשעות אלה.

היו"ר מ. ארם:
אני יודע שאין הדבר ניתן. בינתיים, דבר אי השתתפו

ב"צ הראל: יש סטנוגרמות ויש אפשרות לחברים לקרוא אותם. אבל לו היו ישיבות שיש צורך בחלופי דעות וכו', ודאי שרוב חברי הוועדה היו משתתפים. לדעתי, הם אינם משתתפים משום שהרצאות הן יבשות. הרי אני יכול במשך 10 רגעים לקרוא את הסטנוגרמה ואז אדע על מה דובר כאן.

היו"ר מ. ארם: היחם היה ויכוח ודין. על כל פנים, אני מפנה לסיעות, אין לי ברירה אחרת.

אני מוכן להציע שאת ישיבת הוועדה נקבע ביום ב' בשעה 12, או בשעה 7 בערב.

ד. נצר: אינני מציעה לשנות את זמני הישיבות.

ש. יוניצ'מן: אני רוצה להשתתף בישיבות הוועדה, אולם זה לא ניתן לי.

היו"ר מ. ארם: אני נועל את הישיבה.

הישיבה ננעלה בשעה 11.10.